

торгового права Германиї и Австрії: сб. докладов на семинаре, проведенном в рамках Темпус-проекта, Минск, 5-12 сент. 1999 г. – Минск, 2000. – С. 267–286.

O. Shtefan

PRACTICE OF SOLUTION OF THE CIVIL JURISDICTION PROBLEMS IN EU MEMBER COUNTRIES

A scientific article examines the practical problems of civil jurisdiction. The necessity of their theoretical understanding and drawing up practical recommendations is conditional upon the creation of the system of specialized courts in Ukraine, as well as the statutory prohibition of merging in one judicial procedure several related requirements to be reviewed by the rules of different kinds of legal proceedings into one proceeding (Article 16 of the Civil Procedural Code of Ukraine). This problem obtains the most acuteness in the resolution of disputes arising out of copyright relations, as well as other intellectual property relations. Taking into consideration Ukraine's willingness to become a full European Union member state, it is seemed to be reasonable to investigate and analyze the current pan-European practice of protecting of the rights and interests of the citizens of the countries – members of the European Union with the purpose to determine the possibility to extrapolate the positive experience of legislative solutions of this problem in the practice of domestic creation of regulatory acts. In this connection of the highest interest are the alternative methods of protection, which include the mediation process on resolving the civil cases and the procedure on reviewing of minor civil cases (the European Small Claims Procedure – ESCP). Being the different ways of civil disputes resolution they are characterized by the same functional direction: an effective and quick resolution of conflicts; minimization of expenses of initiators of these procedures; unloading of courts of common jurisdiction and securing the concentration of their attention on the resolution of complex legal disputes. Of particular interest is the ESCP procedure as a simplified procedure for civil cases resolution with an interstate nature.

Keywords: *consideration of civil cases, civil jurisdiction, alternative jurisdiction simplified consideration of civil cases, consideration of small claims procedure for pan-European examination of small civil claims.*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

УДК 340.11:341.21(045)

Є. В. Годованик

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НОРМ ПРАВА У ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

У статті розглядаються методологічні засади дослідження ефективності норм права у діяльності сучасних міжнародних організацій. Пропонується широкий міждисциплінарний підхід до комплексного аналізу ефективності правових норм як найважливішого соціального регулятора. При цьому акцентується на виключному значення для наукового пізнання сутності правової норми теорії держави та права та соціології, причому остання розглядається як необхідний фундамент приведення норм права у відповідність до об'єктивних умов суспільного буття та реального стану суспільних відносин.

Проаналізовано сучасні особливості застосування діалектичного методу у науковому пізнанні правових процесів та явищ. На прикладі Організації Об'єднаних Націй продемонстровано проблемні аспекти підвищення ефективності правового регулювання у діяльності міжнародних організацій.

На підставі запропонованих теоретичних підходів зроблено висновок концептуального характеру про виключне значення підвищення ефективності правових норм у діяльності міжнародних організацій шляхом внесення змін та доповнень до їх установчих документів з метою досягнення відповідності статутних правових норм сучасному стану суспільних відносин та вимогам сучасності взагалі.

Вказується, що найбільш актуальним у сучасних умовах міждержавної інтеграції предметом наукового пізнання та подальшого практично-прикладного впровадження вбачається питання про підвищення ефективності правових норм як базового структурного елементу правової системи суспільства та держави, адже саме на рівні норм права у процесі правової інтеграції першочергово імплементуються загальновизнані правові принципи та правові цінності.

На переконання автора, дослідження ефективності правових норм у діяльності міжнародних організацій вбачається необхідним елементом комплексного загальнотеоретичного дослідження

ефективності правового регулювання на сучасному етапі міждержавної інтеграції з метою пошуку доцільних шляхів удосконалення правотворчого та правозастосовчого процесів задля їх відповідності тому стану суспільних відносин, що об'єктивно склався та існує в межах конкретної правової системи.

Ключові слова: ефективність, норма права, правове регулювання, методологія, правова інтеграція, міжнародна організація.

Постановка проблеми. Сучасне праворозуміння формується за принципово нових правових, політичних, соціально-економічних, культурно-духовних умов, які обумовлюються чинниками міждержавної інтеграції та глобалізації правових інститутів, норм, принципів.

Вказані умови та причинно-наслідкові зв'язки виявляються в законах і закономірностях, принципах і функціях цілеспрямованої діяльності людей як основи правового регулювання.

Ефективність функціонування правової системи на сучасному етапі об'єктивної в остаточному підсумку визначається головною цінністю, якою є тільки людина. Більше того, в умовах глобалізації людська активність прийшла у протиріччя з тоталітарною залежністю від імперативів економічної й технологічної ефективності, гостро постало питання про те, чи можливо примирити ідентичність з ефективністю, традиційні цінності з культурою Інтернету, подолати все зростаючий дефіцит людяності та духовності.

З огляду на означену проблематику, можна констатувати, що теоретико-правовий та методологічний вимір підвищення ефективності правового регулювання має ґрунтуватися на антропологічній парадигмі й гуманізмі як дієвих інструментах пізнання, якими володіє людство. Визнання цінності й значущості кожної людини, забезпечення її прав і свобод, надання реальних механізмів їх реалізації й захисту, які в кінцевому підсумку забезпечують стійкий розвиток людини й суспільства, є найважливішими складовими методологічного інструментарію дослідження ефективності правової системи у загальному філософському та юридичному аспектах її наукового пізнання й пошуку принципово нових форм її осучаснення та удосконалення на рівні правових норм, інститутів, відносин та правового життя в цілому.

При цьому найбільш актуальним у сучасних умовах міждержавної інтеграції предметом наукового пізнання та подальшого практично-прикладного впровадження вбачається питання про підвищення ефективності правових норм як базового структурного елементу правової системи суспільства та держави, адже саме на рівні норм права у процесі правової інтеграції першочергово імплементуються загальноновизнані правові принципи та правові цінності.

Важливість дослідження методологічного інструментарію дослідження оптимальних шляхів підвищення ефективності правового регулювання саме у діяльності міжнародних організацій знаходить свій прояв відразу у контексті декількох чинників, серед яких варто відзначити наступні: а) важливе місце універсальних та регіональних міжнародних організацій у сучасних інтеграційних процесах, що ідентично впливають на суспільні відносини у державах з різноманітними правовими системами; б) актуальність на сучасному етапі теоретико-правових проблем, що пов'язані з необхідністю вдосконалення та підвищення ефективності виконання міжнародними організаціями своїх функцій шляхом розроблення та впровадження ефективних юридичних норм, які повністю відповідають сучасному стану суспільних, зокрема міждержавних, відносин; в) необхідність розробки комплексної методології дослідження ефективності норм права у діяльності міжнародних організацій із застосуванням широкого міждисциплінарного підходу, побудованого на діалектичній синергетиці загальної теорії держави і права, міжнародного права, філософії, політології, економіки, соціології та інших наук про суспільство та людини, що вивчають об'єктивні закономірності розвитку природи, суспільства, держави, людини як наявних форм буття матерії та свідомості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід відзначити, що зазначена проблематика досить ретельно розглядається як у вітчизняній, так й у західній правовій літературі. Так, протягом останніх років щодо вказаних питань висловлювалися такі видатні українські і російські науковці, як М. О. Баймуратов, Ю. О. Волошин, В. Н. Денисов, О. Л. Копиленко, В. О. Карташкін, М. М. Марченко, О. Ф. Скакун, М. М. Юрлов. Крім того, можна назвати західних вчених, зокрема Я. Воутерса, Г. Кельзена, П. Кеннеді, Б. Сімму, Ю. Хабермаса та інших.

В той же час, проблематика визначення поняття та способів підвищення ефективності правових норм як соціальних регуляторів у сучасних інтеграційних умовах найчастіше залишається поза увагою основних сучасних наукових досліджень видатних теоретиків у галузі держави і права, а тому складає важливе наукове завдання для подальшого вивчення та пошуку оптимальних форм впливу правових приписів на суспільні відносини. Відсутні подібні комплексні дослідження і стосовно проблематики визначення та підвищення ефективності правових норм у діяльності міжнародних організацій, що втілюють спільний інтерес та політичну волю широкого кола держав-членів з метою досягнення загального усвідомленого суспільного добробуту.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах найбільш визначальною складовою еволюційних

змін у методології юридичної науки, які впливають на дослідження ефективності правових норм, є фундаменталізація теорії держави і права [1] та фундаменталізація правознавчої методології [2]. Свідченням фундаменталізації методології юридичної науки є інтенсифікація дослідження методологічних проблем філософсько-правової [3], загальнотеоретичної [4], порівняльно-правової [5] та галузевих [6] наук. При цьому простежується кількісне зростання досліджень і відповідно видань різного рівня, у яких розглядаються традиційні для юридичної науки проблеми (праворозуміння, юридичної відповідальності, джерел права, правотворчості, правозастосування, звернення до нових у межах загальної теорії права проблем).

У свою чергу, інтенсивність розробки методології, за слушною думкою М. Кельман, пояснюється передусім потребами більш глибоко проникнення й всебічного пізнання складних процесів суспільного буття й перспектив його перетворення (реформування), що є зверненням науки до пізнання себе самої як характерної тенденції її теперішнього, поступального розвитку [7].

Фундаменталізація правознавчої методології, яка відбувається внаслідок переходу від попередньої світоглядно-філософської доктрини до таких філософсько-правових підходів, які більше відповідають основній потребі перехідного періоду існування суспільства, а відтак – стрімке зростання уваги вітчизняних дослідників до філософії права [8], положення та висновки якої утворюють світоглядно-концептуальну основу методології науки. Так, усе більш значим стає взаємозв'язок філософії права та загальної теорії права, а низка проблем стає предметом розгляду обох напрямів наукових досліджень, що лише поглиблює рівень пізнання та відкриває низку нових можливостей для сучасних науковців. При цьому теоретики права докладають значних зусиль при аналізі метатеоретичних і методологічних проблем юридичної науки, а філософи права заглиблюються у дослідження правової свідомості й правової культури, прав людини та ін. [9].

На думку багатьох науковців, сьогодні в галузі правової науки настав період, коли вона значною мірою вже використала ресурс розвитку «в ширину», повинна бути готовою «поглинути на себе» ніби збоку, перевірити весь свій методологічний інструментарій, істотно оновити його з урахуванням результатів фундаментальних досліджень передусім у царині філософії та соціології права для переходу на якісно новий рівень сприйняття правової дійсності [10]. Саме тому аналіз методології дослідження ефективності правових норм у діяльності міжнародних організацій в умовах міждержавної інтеграції та правової глобалізації необхідно пов'язувати з ідеями позитивізму, антропології, соціології, аксіології права тощо, притаманних сучасному стану правничої методології [11].

В той же час, не дивлячись на вказані зміни та трансформації усвідомлення методологічного інструментарію теоретичної правової науки, як вбачається, основним загальнонауковим методом пізнання категорії «ефективність норм права» має залишатися діалектичний матеріалізм, який дозволяє розкрити найбільш загальні закони розвитку природи, суспільства та мислення [12], а до його основи покладено проблему взаємодії, взаємозв'язку матерії та свідомості [13]. На цілком справедливую думку Ф. Енгельса, матеріалістична діалектика є наукою «про загальні закони руху як зовнішнього світу, так і людського мислення: два рядки законів, що є за сутністю тотожні, а за своїм виразом різні лише настільки, наскільки людська голова може застосовувати їх свідомо, в той час як у природі, – а до сих пір і в людській історії, – вони прокладали собі шлях несвідомо» [14].

Таким чином, матеріальна єдність світу робить непотрібним й традиційний поділ домарксистської філософії на дві самостійні частини: онтологію як учення про буття як таке та гносеологію як учення про пізнання цього буття. Усі категорії діалектики одночасно є і онтологічними, і гносеологічними, мають об'єктивно-істинний характер, правильно відображають оточуючий світ і внаслідок цього можуть виступати особливого роду ступенями, фундаментальними позиціями у подальшому процесі наукового пізнання в частині відкриття нових істин.

Складна та розвинена проблематика діалектичного матеріалізму містить у собі проблеми розуміння матерії та свідомості, матеріальних основ свідомості та його ідеальної сутності, структури свідомості, співвідношення свідомості та самосвідомості, взаємовідносин свідомості і мови та ін. [15].

Основне питання філософії та його матеріалістична інтерпретація органічно співіснують та конкретизуються у теорії розвитку, адже як складний, діалектично суперечливий процес саморуху явищ матеріального та духовного світу, процес діалектичного розвитку відображається у системі законів та категорій. Це закони єдності та боротьби протилежностей, заперечення заперечення, а також категорії руху, зміни, розвитку, протиріччя, причини та наслідку, необхідності та випадковості, окремого та загального, змісту та форми, можливості та дійсності, сутності та явища. При цьому кожна категорія діалектики характеризує лише окремий бік, момент єдиного та цілісного процесу розвитку, відображаючи його у найбільш важливих рисах та акцентуючи увагу на найсуттєвішому у процесах поступального розвитку природи, суспільства та мислення, а тому вказаний метод має надзвичайне значення для коректного наукового пізнання оптимальних шляхів підвищення ефективності норм права у діяльності міжнародних організацій в умовах глобалізаційних процесів та міждержавної інтеграції як наслідку прогресивних діалектичних перетворень у відповідності до об'єктивних умов сучасної дійсності

та реального стану сучасних суспільних відносин.

В цьому контексті варто відзначити загальні пропозиції щодо підвищення ефективності норм права у діяльності Організації Об'єднаних Націй (далі: ООН) як найважливішої та унікальної універсальної міжнародної організації загальної компетенції та глобального масштабу регуляторного впливу на правові системи усіх без винятку держав світу, які у західній міжнародно-правовій літературі на доктринальному рівні першим висловив М. Бертран.

По-перше, він обґрунтував важливість розробки концепції міжнародної організації нового типу, необхідність чіткого формулювання її завдань, цілей, а також визначення її нових інституційних меж.

По-друге, М. Бертран звернув увагу на наявність перешкод, які існують на шляху реформ. Тут він посилається на структурну децентралізацію системи ООН, яка практично блокує будь-яку між агентську чи міжустановчу координацію, на протидію з боку Секретаріату ООН будь-яким змінам, нововведенням. Автор підкреслив також, що реформам заважає і той факт, що уряди країн – членів ООН недооцінюють цю унікальну міжнародну організацію. Значна їх більшість вважає, що головні проблеми мають і можуть вирішуватись іншими, а не оонівськими каналами.

По-третє, Бертран вказав на поступовість у підході до процесу змін в ООН, відносно необхідні певні критерії:

- значимість реформи;
- першочергове здійснення реформ там, де існує найменший опір;
- зацікавленість у проведенні реформ держав-членів;
- реформи мають сприяти подальшим реформам, тобто це має бути постійним логічним процесом

[16].

В цілому, можна запропонувати такі основні напрями модернізації та реформування ООН: 1. Адміністративний (здебільшого, не потребує внесення змін до Статуту). 2. Інституціональний (здебільшого, потребує внесення змін до Статуту, адже стосується питань міжнародно-правового статусу головних органів ООН). 3. Нормативний (потребує внесення змін до Статуту, але таким чином, щоб не підірвати його фундаментальні підвалини, а лише адаптувати до нових умов, в першу чергу – шляхом виключення статутних норм, що внаслідок історичного процесу та прогресивного розвитку міжнародного права втратили своє політико-правове значення). Всі означені напрями реформування повинні відбуватися в межах одного загального процесу реформи ООН відповідно до сучасних умов, загроз та викликів.

Одним з найважливіших елементів такого загального інституціонального реформування ООН, як здається, є модернізація та удосконалення правового статусу Ради Безпеки ООН (далі: РБ) як її головного органу у сфері підтримання міжнародного миру та безпеки з метою підвищення ефективності її юридичних актів з урахуванням сучасного стану суспільних відносин глобалістично-інтегративного політико-правового змісту.

Так, П. Кеннеді визнає необхідність реформ в ООН, яка «все більше здається анахронізмом» [17], оскільки її Статут виражає реалії на момент його прийняття у 1945 р. [18], називаючи серед «розумних та поступових» перетворень «розширення складу Ради Безпеки ООН» [19]. На думку О.М. Барабанова, В.О. Голіцина і В.В. Терещенко, «склад і структура РБ ООН, визначені на основі балансу сил, що сформувався за підсумками Другої світової війни, не можуть завжди залишатися незмінними» [20], оскільки, зокрема, «рішення не можуть більше здійснюватися лише членами Ради Безпеки, а потребують широкої воєнної, фінансової та політичної участі інших держав. Недостатня представленість широкого кола членів Організації послабляє підтримку рішень Ради Безпеки» [21].

Крім означених інституціональних проблемних питань діяльності РБ щодо підтримання міжнародного миру та безпеки організаційно-правового характеру, актуальною вбачається проблематика недостатньої ефективності взаємодії РБ з іншими інституціями як у системі ООН та системі органів ООН (включаючи систему головних органів ООН), так і з іншими міжнародними організаціями та їх органами (в першу чергу – регіональними, механізм співробітництва з якими у питаннях підтримання міжнародного миру та безпеки прямо передбачений главою VIII Статуту).

Особливо в цьому контексті необхідно відзначити проблемні міжнародно-правові аспекти взаємодії та співробітництва РБ з іншими органами ООН, створеними у формі рад (окрім Ради з Опіки, яка виконала свої статутні цілі та, на нашу думку, має бути виключена з чинного інституційного механізму ООН), що обумовлюються часовим фактором та сучасними політичними реаліями, які склалися на міжнародній арені [22], адже при створенні ООН було утворено три ради зі статусом головних органів ООН, кожна з яких несла основну та головну відповідальність у своїй профільній галузі (РБ, ЕКОСОР, Рада з Опіки), але з перебігом часу та зміною політичної, політико-правової та конкретно-історичної обстановки розподіл відповідальності між вказаними органами значною мірою розбалансувався, оскільки РБ обмежив свою діяльність, головним чином, на зміцненні єдності серед своїх постійних членів в умовах анахронічності та недостатнього представницького характеру її складу на новому етапі (особливо – після закінчення «холодної війни»); ЕКОСОР фактично опинився на периферії глобального соціально-економічного управління; Рада з Опіки, як було зазначено, виконала

свої функції і фактично припинила свою діяльність [23]. Отже, за подібної постановки проблематики можна відзначити два взаємопов'язані виміри підвищення ефективності діяльності РБ з точки зору взаємодії з іншими головними органами ООН, створеними в організаційно-правовій формі рад: а) зміцнення самої РБ, що має вкрай важливе значення для світового співтовариства, адже всі держави-члени, згідно зі Статутом, визнають, що саме вказана інституція є носієм головної відповідальності за підтримання міжнародного миру та безпеки і погоджуються на обов'язковість для них її рішень, чим об'єктивується проблематика забезпечення РБ належними засобами для виконання своїх обов'язків та виконання її рішень на універсальному (всесвітньому) рівні; б) модернізація та оптимізація правових зв'язків РБ з іншими органами ООН, створеними у формі рад, що є неможливим без реформування відповідних рад з урахуванням фактичних загроз та викликів на сучасному етапі.

В цьому контексті доцільно відзначити, що на сучасному етапі (тобто після корінних фактичних змін у міжнародному політичному становищі, що характеризується розпадом т. з. «біполярного» світу) активний процес пошуків оптимальної для світового співтовариства моделі реформування РБ на рівні самої ООН перманентно триває з моменту прийняття ГА резолюції 48/26 від 3 грудня 1993 р. [24], якою було постановлено заснування Робочої групи відкритого складу (далі: Робоча група) для розгляду всіх аспектів питання про розширення членського складу РБ та інших питань, що торкаються РБ. З того часу по 2007 р. було підготовлено 14 доповідей Робочої групи, висунуто багато різноманітних точок зору щодо процесу реформування, але єдності серед держав-членів ООН у принципіальних питаннях досягнуто не було, що констатується у доповіді координаторів, призначених Головою ГА ООН в їх індивідуальній якості 8 лютого 2007 р. [25].

Крім того, заслуговує на увагу той факт, що необхідність реформи РБ визнана на найвищому міждержавному рівні, про що свідчить заява глав держав та урядів на Всесвітньому саміті 2005 р., у якій підкреслено необхідність завершити реформу РБ в якості необхідного елементу загальних зусиль щодо реформування ООН задля того, щоб зробити її більш представницькою, транспарентною та підвищити її ефективність та легітимність її рішень [26]. Отже, можна зробити низку висновків концептуального характеру про: а) незавершеність процесу реформування РБ в контексті реформи ООН на сучасному етапі; б) відсутність загального консенсусу щодо цього питання у світовому співтоваристві; в) визнання необхідності подальшої праці у зазначеному напрямі на найвищому рівні, яке виражене у декларативній формі, що характеризує не тільки актуальність, але й гостру потребу у глибоких та системних наукових дослідженнях концептуальних аспектів ролі та діяльності РБ ООН у підтриманні міжнародного миру та безпеки у сучасному світі.

Таким чином, суттєво змінені обставини вимагають приведення міжнародних норм, на яких базується концепція загальної безпеки, у відповідність з фактичним станом речей. На рівні ООН розуміння такої потреби світового співтовариства виявилось у створенні вже згаданої Групи високого рівня з загроз, викликів та змін, ключовою тезою доповіді якої є визнання необхідності «серйозних змін» у структурі ООН та її діяльності, а окрема глава 14 вказаної Доповіді Групи високого рівня присвячена питанням реформування РБ.

З точки зору дослідження концептуальних засад процесу реформування РБ на сучасному етапі, перш за все, слід відзначити, що така реформа має бути невід'ємною частиною інституціональної реформи ООН в цілому та відповідати паралельному реформуванню інших інституцій, що входять до системи ООН, адже в цілому можна погодитися з висновком про те, що «модифікація концептів світового розвитку призвела до ситуації, у якій ООН, створена в результаті конференції у Сан-Франциско, проведеної більше 60 років тому, перестала відповідати за багатьма своїми напрямками діяльності потребам держав-членів та світового розвитку» [27]. По-друге, реформування РБ концептуально повинно бути спрямоване на підвищення ефективності діяльності цього головного органу ООН спеціальної компетенції шляхом приведення організаційно-правових, компетенційних (функціональних) та нормативних (статутарних) аспектів його організації та діяльності у відповідність до сучасних фактичних загроз, викликів та міжнародних політико-правових та соціально-економічних умов на даному конкретно-історичному етапі. По-третє, доктринальні пропозиції щодо реформування РБ повинні мати реалістичний характер, тобто не суперечити безпосередньо і прямо найважливішим національним інтересам постійних членів РБ, що дозволить у перспективі прийняти такий варіант змін у відповідності до чинного імперативного механізму, встановленого ст. ст. 108, 109 Статуту, адже міжнародне право виступає єдиним інструментом, здатним стати легітимним джерелом вирішення як інституціональних проблем ООН як такої, так і створення принципово нової системи колективної безпеки на універсальному рівні, що дійсно мала б всезагальний та рівний для всіх членів світового співтовариства характер.

Висновок. На підставі проведеного аналізу можна стверджувати, що методологічні засади дослідження ефективності норм права у діяльності міжнародних організацій мають бути побудовані на широкому міждисциплінарному підході, що враховує об'єктивні закономірності та досягнення правової науки, загальної філософії, соціології, політології та інших провідних наук про суспільство та людину. Окреме місце серед вказаних галузей наукового пізнання посідають, на наш погляд, загальна теорія

держави і права, яка дає змогу узагальнити відомості про категорію «ефективність норм права», та соціологія, що спрямована на досягнення відповідності юридичного змісту правових норм об'єктивно існуючим суспільним відносинам.

Саме застосування подібного підходу дозволяє зробити висновок концептуального характеру про виключне значення підвищення ефективності правових норм у діяльності міжнародних організацій шляхом внесення змін та доповнень до їх установчих документів з метою досягнення відповідності статутних правових норм сучасному стану суспільних відносин та вимогам сучасності взагалі. На прикладі ООН слід назвати серед таких найважливіших умов ті загрози та виклики міжнародній безпеці, які існують у сучасному глобалізованому світі.

Означені методологічні підходи мають значне теоретичне і практичне значення на сучасному етапі реформування ООН, оскільки є орієнтиром для подальшого пошуку оптимальних варіантів модернізації головних органів ООН як на доктринальному, так і на прикладному рівні при розробці офіційних пропозицій Української держави щодо зазначених надважливих міжнародно-правових питань.

Крім того, дослідження ефективності правових норм у діяльності міжнародних організацій вбачається необхідним елементом комплексного загальнотеоретичного дослідження ефективності правового регулювання на сучасному етапі міждержавної інтеграції з метою пошуку доцільних шляхів удосконалення правотворчого та правозастосовчого процесів задля їх відповідності тому стану суспільних відносин, що об'єктивно склався та існує в межах конкретної правової системи.

Список використаної літератури

1. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5-ти т. – Х.: Право, 2008. – Т. 1: Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України / за ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. – Х.: Право, 2008. – С. 7.
2. Рабінович П.М. Проблеми трансформації методології вітчизняного правознавства: досягнення, втрати, перспективи / П.М. Рабінович // Вісник АПНУ. – 2002. – № 4. – С. 3-14.
3. Див., наприклад: Гудима Д. Права людини: антропо-методологічні підходи до їх дослідження / Д. Гудима // Вісник АПНУ. – 2009. – № 1. – С. 40-47.
4. Бобровник С.В. Теоретико-методологічні засади дослідження компромісу і конфлікту в праві / С.В. Бобровник // Часопис Київського університету права. – 2008. – № 4. – С. 8-12.
5. Бехруз Х. Концептуальные подходы в структуре методологии сравнительно-правовых исследований / Х. Бехруз // Держава і право. – 2008. – № 40. – С. 12-17.
6. Довгерт А. Методологічне значення ідеї національного цивільного права / А. Довгерт // Право України. – 2009. – № 8. – С. 15-19.
7. Кельман М. Загальнонаукова методологія і методологія права / М. Кельман // Антропология права: філософський та юридичний виміри (стан, проблеми, перспективи): статті учасників Третього всеукраїнського «круглого столу» (м. Львів, 23-24 листопада 2007 р.). – Львів: СПОЛОМ, 2008. – С. 170.
8. Див.: Рабінович П.М. Вказ. праця. – С. 3-14.
9. Удовика Л.Г. Трансформація правової системи в умовах глобалізації: антропологічний вимір: Монографія / Л.Г. Удовика. – Х.: Право, 2011. – С. 29.
10. Брызгалов А.И. О некоторых теоретико-методологических проблемах юридической науки на современном этапе / А.И. Брызгалов // Государство и право. – 2004. – № 4. – С. 17.
11. Братасюк М. Ціннісний підхід до права в контексті сучасної правничої методології / М. Братасюк // Підприємництво, господарство, право. – 2005. – № 11. – С. 3-7.
12. Сырых В.М. Логические основания общей теории права. – Т. 1: Элементный состав / В.М. Сырых. – М.: ЗАО Юстицинформ, 2004. – С. 180.
13. Там же.
14. Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 1-50 / К. Маркс, Ф. Энгельс. – Т. 21. – М., 1955-1981. – С. 302.
15. Сырых В.М. Указ. соч. – С. 182.
16. Баймуратов М.А. Международное публичное право / М.А. Баймуратов. – Х.: Одиссей, 2007. – С. 267-269.
17. Kennedy P. The Parliament of Man: The United Nations and the Quest for World Government / P. Kennedy. – London : Allen Lane, 2006. – P. 245.
18. Ibidem.
19. Ibidem. – P. 278.
20. Барабанов О. Н. Глобальное управление / О. Н. Барабанов, В. А. Голицын, В. В. Терещенко. – М. : МГИМО-Ун-т, 2006. – С. 106.
21. Там же. – С. 106.
22. Баймуратов М. А. Организация Объединённых Наций в условиях глобализации: вопросы модернизации и повышения эффективности деятельности : моногр. / М. А. Баймуратов, В. Б. Мелинишин, Ю. А. Волошин ; под ред. проф. М. А. Баймуратова. – М. : ТрансЛит, 2008. – С. 160.
23. Там само. – С. 160.

24. Вопрос о справедливом представительстве в Совете Безопасности и расширении его членского состава: Резолюция ГА ООН 48/26 от 3.12.1993 г. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?Open&DS=A/RES/48/26&Lang=R>
25. Доклад координаторов Председателю ГА по итогам консультаций по вопросу о справедливом представительстве в Совете Безопасности и расширении его членского состава и другим вопросам, связанным с Советом Безопасности от 19.04.2007 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.un.org/ga/president/61/letters/SC-reform-Facil-report-20-April-07.pdf>
26. Декларация тысячелетия: Резолюция ГА ООН 55/2 от 8 сентября 2000 г. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.un.org/gu/documents/ods.asp?m=A/55/2>
27. Баймуратов М. А., Мелинин В. Б., Волошин Ю. А. Указ. соч. – С. 241.

E. Godovanick

METHODOLOGICAL PRINCIPLES STUDY OF EFFICIENCY STANDARDS OF LAW IN INTERNATIONAL ORGANIZATIONS

The paper discusses methodological principles study of the effectiveness of the law in modern organizations. A wide interdisciplinary approach to comprehensive analysis of the effectiveness of law as an important social regulator. It focused on the utmost importance to the scientific knowledge of the nature of legal norms and the theory of law and sociology, the latter is seen as an essential foundation to bring the law into line with the objective conditions of social life and raelnoho of social relations.

Analyzed the current features of the dialectical method in scientific knowledge of legal processes and phenomena. The example of the United Nations demonstrated problematic aspects of improving the efficiency of the legal regulation of international organizations.

Based on the proposed theoretical approaches concludes the conceptual nature of paramount importance efficiency law in the activities of international organizations through amendments to their constitutional documents to comply with statutory law the current state of public relations and requirements of our general.

It is claimed that the most relevant in today's interstate integration of scientific knowledge and the subject of further practical application implementing seen the issue of improving the efficiency of law as a basic structural element of the legal system of the state and society, because it is at the level of the law in the process of legal integration primarily implementuyutsya recognized legal principles and legal values.

According to the author, the efficacy of law in the activities of international organizations deemed necessary element of a comprehensive study of the effectiveness of general regulation of interstate at the present stage of integration in order to find appropriate ways to improve legal and law executive processes according to their status as public relations, and has developed an objective exists within a particular legal system.

Keywords: *efficiency, standart of law, regulation, methodology, legal integration, international organization.*

УДК 342.7(477)+342.72/73(438)(043.5)

Л. В. Голяк

**МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ МУНІЦИПАЛЬНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ:
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

У статті розглядається роль міжнародних організацій та міжнародних договірних актів щодо стійкого розвитку міст та територіальних громад у напрямку утвердження й просування муніципальних прав людини, а також у визнанні територіальних громад ключовими учасниками щодо розвитку локальної демократії та забезпечення поваги до прав людини на місцевому рівні.

За підтримки ООН та Всесвітнього банку був створений Союз міст – «Об'єднані міста та місцеві влади» (United Cities and Local Governments – UCLG) – це добровільне міжнародне об'єднання асоціацій, союзів та окремих муніципальних утворень, що була створена з метою ефективної реалізації муніципальних прав людини та втілення у життя принципів локальної демократії. До складу цієї організації входять органи міст всього світу, національні уряди, установи з питань розвитку, неурядові організації, що опікуються проблемами міської бідноти та захистом прав людини. Організація регулярно проводить Всесвітній Форум міст, де розглядаються найбільш актуальні проблеми, що стоять перед людством.

Важлива роль Комітету з соціальної інтеграції, демократії та прав людини (Committee on Social, Inclusion, Participatory Democracy and Human Rights), метою якого є просування ідей соціальної інтеграції, представницької демократії та прав людини, вироблення керівних принципів та рекомендацій для місцевих органів влади з розробки цієї політики.